

Krisesentersekretariatet
Storgata 11
0155 Oslo

Oslo 20.02.03

Justisdepartementet
V/saksbehandler Hilde Sannes
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse i forbindelse med endring i straffeloven for å styrke innsatsen mot tvangsekteskap.

Organisasjon

Krisesentersekretariatet er en medlemsorganisasjon for 31 krisesentre/telefoner som arbeider i forhold til mishandlede og/eller voldtatte kvinner. Krisesentersekretariatet ble etablert i 1994, og blir drevet av en medlemskontingent basert på krisesentrenes/telefonenes totale budsjett. Bakgrunnen for Sekretariatet, var et ønske om å samles i en felles organisering som skal bidra til å styrke krisesentrene arbeid utad.

Sekretariatet er et bindeledd mellom krisesentrene, offentlige myndigheter, forskningsmiljøer, kvinneorganisasjoner i inn- og utlandet og samfunnet for øvrig.

Sekretariatet svarer på høringer, samt koordinerer og delegerer reaksjoner både lokalt og på riksplan, utarbeider pressemeldinger, informasjonsmaterieell, og er med på å profilere krisesentrenes arbeid utad.

I denne høringen ønsker Krisesentersekretariatet foruten å svare på spørsmål om endringen i straffeloven, også å komme med forslag om å styrke krisesentrenes arbeid i forhold til reetablering og integrering av de unge jentene som bryter med sin familie i forbindelse med tvangsekteskap. Dette med bakgrunn i de erfaringer som krisesentrene har opparbeidet seg i løpet av de siste årene.

Vold mot kvinner

”Handlinger av særdeles graverende karakter som begås mot kvinner, så som mord, voldtekt, seksuelt slaveri og tvungne svangerskap, utgjør forbrytelser mot menneskeheten.....”

Kvinner og unge jenter har rett til å være omfattet og beskyttet av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter på det politiske, økonomiske, sosiale, kulturelle, sivile og ethvert annet område.

I artikkel 1 i FNs verdenserklæring om menneskerettighetene fra 1948 slår fast at «Alle mennesker er født frie og like i verdighet og rettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd». Verdenserklæringen om menneskerettighetene bygger på tanken om at alle mennesker er likeverdige.

På FN's verdenskonferanse om menneskerettigheter i Wien i 1993 – ble det erkjent at en universell erklæring om like rettigheter ikke har vært nok for å trygge kvinners rettigheter. I Wien ble det derfor for første gang slått eksplisitt fast at kvinners menneskerettigheter er en integrert og uatskillelig del av de universelle menneskerettigheter.

Kvinnemishandling, seksuelle overgrep, voldtekt, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, prostitusjon og handel med kvinner er et ekstremt uttrykk for undertrykkelse av kvinner i samfunnet. Handlingsplanen fra Beijing i 1995 påpeker at vold mot kvinner både er et overgrep mot kvinners fundamentale friheter og at volden fratar disse kvinner grunnleggende menneskerettigheter. Selv i Norge, et av verdens mest likestilte land, er dette et stort problem som hindrer kvinners rett til likestilling, og samfunnet har en plikt å ivareta de utsatte.

Erfaringer fra krisesentrene

Krisesentrene har vært og er det viktigste sosialpolitiske tiltak for mishandlede kvinner i Norge. I snart 24 år har vi kjempet for å være et unikt tilbud, et lavterskel- tilbud, et sted kvinner og deres barn kan flykte til. Et sted der unge jenter og kvinner sammen med sine barn, anonymt, uten å bli mistenkeliggjort, uten å bli overvåket eller sykkeliggjort har søkt tilflukt for å berge liv og helse.

I løpet av de siste 5 årene har krisesentrene opplevd en økning av unge jenter som tar kontakt med bakgrunn i trussel om tvangsekteskap, eller har vært utsatt for dette. Ut fra Krisesentersekretariates statistikker oppgir medlemssentrene at 49 unge jenter tok kontakt i 2002. Det rapporteres at krisesentrene i alle fylker i Norge har hatt unge jenter med trusler om tvangsekteskap boende, men flest unge jenter som tok kontakt kom fra Oslo-, Drammen-, Romerike-, Stavanger- og Vest-Agder krisesenter.

Dette kan forklares med at de fleste kvinner med minoritetsbakgrunn lever i Oslo. Deretter følger Stavanger/Sandnes, Bergen, Drammen, Trondheim, Fredrikstad/Sarpsborg og Kristiansand. I antall varierer disse mellom 58 400 og 2 700 kvinner med innvandrerbakgrunn, der det store spranget er fra Oslo på topp med 58 400 til Stavanger/Sandnes som nummer to med 6 800. I bare tolv tettsteder bor det mer enn 1 000 kvinner med innvandrerbakgrunn.

I forhold til kvinnebefolkningen totalt i tettstedene utgjør kvinnene med innvandrerbakgrunn nær 15 prosent av alle kvinner i Oslo, i Stavanger/Sandnes og Kristiansand er andelen omtrent halvparten (8 prosent). I Oslo kommune utgjør innvandrerkvinnene 18 prosent av kvinnene; at andelen for tettstedet er lavere, henger sammen med at tettstedet er større enn kommunen (deler av 12 kommuner, inkludert Oslo, inngår i Oslo tettsted). I Drammen utgjør innvandrerkvinnene 10 prosent av kvinnene i tettstedet, mens andelene i Trondheim, Fredrikstad/Sarpsborg og Bergen ligger på rundt 6 prosent. 7 prosent av dem bodde i tettsteder med mellom 200 og 2 000 innbyggere. (tall fra SSB, Innvandrerkvinner i Norge, sept. 2002)

De fleste jentene som kommer til krisesentrene hadde et ønske om å være med på å bestemme den framtidige ektemannen. Mange var positive til å få arrangert et ekteskap der de får foreldre og andre slektingers hjelp til å finne en ektefelle. Men den endelige avgjørelsen er hele tiden de unges ved at de kan si nei, men de voksne beholder en aktiv rolle. På denne måten vil de få hjelp til å finne en ektefelle som de føler passer for dem og som familien kan godta. Dette vil da ikke true familiesamholdet. Jentene risikerer ikke å få dårlig rykte slik de lett kan få dersom de skulle finne en mann på egen hånd, og de vil ikke bli stående alene med ansvaret for at ekteskapet fungerer for dem eller familien.

Ved arrangerte ekteskap er foreldrene medansvarlig og må stille opp hvis det ikke går bra, enten ved megling eller ved å godta skilsmisse. Mange unge jenter strekker seg langt for å beholde familien fordi sanksjonene er så store og alternativene så små.

Det de fleste var opptatt av var retten til å få være med på å bestemme deres felles livsstil. De ønsket ikke å bli innesperret mellom husets fire vegger, å bli nektet videre utdanning, og ikke

få lov til å delta i samfunnslivet. De ønsker å forandre på enkelte tradisjoner innen sin kultur, men allikevel beholde mye vesentlig, som de ser som verdifullt.

Kompleksiteten i hjelpebehovet varierer sterkt for de unge. Særlig de nyankomne som har både begrensede norskkunnskaper og kunnskaper om rettigheter. De som er vokst opp i Norge har ofte større nettverk og kunnskap rundt en del rettigheter, men for alle var faren for sterke sanksjoner fra familien som vold og drapstrusler store.

Hva som skjer med de unge jentene etter oppholdet på krisesentrene varierer sterkt både ut fra forskjellige forutsetninger til å forsones med familien, og hjelpeapparatets støtte og hjelp i den kommunen kvinnene bor. Krisesentrene har erfart når det gjelder vold mot kvinner generelt er ikke hjelpen satt i system, og at hjelpen er tilfeldig og personavhengig. I forhold til problematikken tvangsekteskap har samfunnet store utfordringer både i forhold til tilnærming, metodeutvikling og kunnskap. Vi ønsker samtidig å presisere at det de to-tre siste årene har opplevd at samfunnet fått mer kunnskap og forståelse, skjerpet lovgivningen og virkemidler som skal gi beskyttelse til de voldsutsatte, men vi har fremdeles store utfordringer.

Oslo krisesenter forteller i evalueringsrapporten fra Bokollektivet at når de unge jentene tok kontakt med bakgrunn i tvangsekteskap, har bruddet med familien har vært svært belastende, og mange har hatt behov for mer trening i sosial hverdagsmestring. Dette er en erfaring de fleste krisesentrene rapporterer. Mange av de unge jentene gir klart uttrykk for at de etter hvert savner familien, da spesielt mor og søsken. I mange tilfeller ser vi at etter en tid finner jentene tilbake til familien, mens andre ser ikke mulighet for forsoning, og starter et nytt liv med ny identitet.

Majoriteten av jentene har liten eller ingen erfaring med å ta ansvar for seg selv, eller med at det tas hensyn til deres meninger. Å lære dette, og skape en relasjon til familien som ikke går på bekostning av deres individuelle rettigheter, er en omfattende og tidkrevende prosess. Mange ønsker et selvstendig liv, men er ukjent med hva det innebærer, og hva et selvstendig liv vil si. Samtidig bærer de unge jentene preg av det de har vært gjennom som vold og trusler.

I rapporten fra ”Krisesenter til nærmiljø” fra Oslo krisesenter ser vi klart at gode arbeidsmetoder og kunnskap er viktig for å reetablere minoritetskvinner tilbake til et selvstendig liv. Erfaringene fra dette prosjektet integrerer kvinnene fortære inn i sitt lokalmiljø, samt styrker forutsetningene til kvinnene for å ta ansvar til et selvstendig liv.

Forslag til tiltak

Krisesentrene gir ungdom et tilfluktsted hvis problemet med tvangsekteskap har kommet i en akutt fase, men de unge trener støtte videre etter oppholdet på krisesenteret. Med bakgrunn i de erfaringer som er gjort ved Oslo krisesenter ser vi klart at det er viktig å utvikle flere bokollektiv i Norge. Da særlig i de områdene der bosetningen av kvinner med minoritetsbakgrunn er stor. Krisesentersekretariatet anbefaler derfor at Regjeringen bevilger midler, styrker og videreutvikler Bokollektivet i Oslo, samt oppretter flere tilsvarende Bokollektiv som bør administreres under krisesentrene.

Samtidig møter krisesentrene nye tider og står overfor en rekke strategiske og faglige utfordringer i sin egenutvikling. Disse er knyttet til selve tilbudet krisesentrene yter - til deres drift, organisering, styring, ledelse og faglige innhold. Relevante forhold her er tilbudet til voldsutsatte grupper som krisesentrene når pr i dag; kompetansenivå for de ansatte, bygningsmessig kvalitet og standard samt en rekke forhold knyttet til dagens krisesentre.

Vi ber også Regjeringen påse at krisesentrene sikres midler til en forutsigbar og sikker drift, og midler til kompetanseutvikling.

Forebyggende arbeid

Krisesentersekretariatet er glad for at Regjeringen setter stort fokus på arbeidet for å bekjempe tvangsekteskap. Vi lever i et flerkulturelt samfunn. Når utfordringene synes spesielt viktig nå, så er det blant annet fordi mangfoldet og kompleksiteten i samfunnet ser ut til å ha ført til en kulturell usikkerhet som igjen ser ut til å slå ut i vold. Menneskerettigheter og likestilling mellom kjønnene er langt fra noen selvfølge, og et altomfattende og vedvarende spredningsarbeid om dette arbeidet er kanskje den viktigste enkeltfaktoren i arbeidet for å hindre menns vold mot kvinner. Vi ønsker å presisere at menns vold mot kvinner er et internasjonalt problem, og begås av menn i alle samfunn, uavhengig av hvilken nasjon eller religion mannen tilhører.

Men problemstillingen får flere fasetter eller et større omfang i et flerkulturelt samfunn. Her vil vi minne om at det hersker bort i mot konsensus i blant forskerne i den vestlige sfære om at forskjellene mellom kjønnene er en menneskeskapt, for ikke å si mannskapt, sosial konstruksjon. Og denne konstruksjonen har skapt et virkelighetsbilde som er uforenelig med dagens demokratiske klima, og den er, som alle sosiale konstruksjoner, meget seiglivet. Derfor det blir kanskje enda viktigere med forebyggende arbeid når vi ser hvilket press og prøvelser våre normer og verdier utsettes for.

Vi har gjentatte ganger påpekt at de langsiktige perspektivene må opprettholdes. Her tenker vi spesielt på innlæring – og sosialiseringprosessen av de unge. Hvis vi skal få stoppet alle former for undertrykking av kvinner i samfunnet, så må likeverdet prentes inn i barn, og all erfaring tilsier at det gjøres best innenfor rammene av et oppdatert og godt funksjonelt skoleverk.

Langsiktig må vi jobbe med holdninger overfor foreldregenerasjonen, spesielt de familier som opprettholder sterke patriarkalske strukturer, som opprettholder en ubalanse i maktforholdene. Vi ser klart at i disse familierelasjoner kommer minoritetskvinner aller dårligst ut.

Forslag til tiltak

Krisesentersekretariatet ber Regjeringen påse at det bevilges midler til forebyggende tiltak og opplysningsarbeid både i skolene og generelt i samfunnet. Arbeidet for likestilling mellom kjønnene må styrkes. Kjønnsperspektivet må integreres i alle budsjetter både på kommunalt, fylkes og statlig nivå.

Endring av tre års regelen ved familiegjenforening

Minoritetskvinner er overrepresentert på krisesentrene i forhold til andel av befolkningen. Mange av disse kvinnene er gift med etnisk norske menn eller menn fra samme landbakgrunn, og har fått opphold her i landet pga familiegjenforening betinget av ekteskap. Hvis de flytter fra ektemannen eller separeres før det er gått tre år, mister de oppholdstillatelsen. Kvinner som mishandles kan likevel få oppholdstillatelse tidligere dersom utlendingsmyndighetene tror på kvinnen og hennes historie. (Utlendingsforskriftens §37,6. ledd). Dette er en skjønnsbasert bestemmelse, og det er uklart hva som i praksis skal til for at kvinner skal få oppholdstillatelse etter denne regelen. Kvinner under ”treårsregelen” som blir

utsatt for psykisk og /eller fysisk vold eller tvangsekteskap forblir derfor ofte i ekteskapet til tross for volden de opplever. Samtidig har krisesentrene opplevd at arrangerte ekteskap ikke er registret i Norge. Noen blir dumpet i hjemlandet på "ferie", mens andre klarer å rømme til et krisesenter. For de som må flykte til et krisesenter for å berge liv og helse, venter en uforutsigbar livssituasjon og en meget usikker rettsstilling.

Dersom kvinnene kan dokumentere at de har vært mishandlet, eller tvang øker sjansene for å få bli i landet. I utgangspunktet skal alle søknader om opphold grunnet mishandling innvilges på grunnlag av kvinnens egen forklaring "...med mindre det foreligger klare holdepunkter for å anta at denne ikke er riktig". Derfor innvilges heller ikke fri rettshjelp til å skrive og forberede søknad om opphold etter denne bestemmelsen (rundskriv G-9/00). Imidlertid viser det seg at en stor del av disse søknadene blir avslått, og at politiets praksis varierer fra distrikt til distrikt (Ljoså 2001).

Det krever mye av en kvinne å forlate alt det kjente for en usikker framtid i et ukjent land og med en ofte ukjent mann. Ikke sjelden har disse kvinnene også med seg barna sine, noe som gjør avgjørelsen om å flytte enda mer alvorlig.

Vanligvis selger kvinnene alt de har, sier opp jobben og trosser ofte familie og venners skepsis før de reiser. Det sier seg selv at det ikke er lett å vende tilbake uten noe sted å bo, ingen jobb, og ofte ingen familie som kan hjelpe dem å starte på nytt igjen. I enkelte kulturer er det forbudt med stor skam å være en skilt kvinne. Dette er nok mye av grunnen til at disse kvinnene er villig til å holde ut mye for å få ekteskapet til å fungere, også etter at oppholdstillatelsen er i orden.

Forslag til lovendring

Vi mener at vi ser klart at enkelte menn og familier spekulerer i kvinners rettsløshet, og gjennom treårsregelen har de fullstendig makt og kontroll over kvinnene. Hvis hun ikke føyer seg etter mannens krav, truer han med statlig utkastelse. Vi ser også at staten i flere tilfeller iverksetter dette. Vi mener det er viktig og riktig at "karantenetiden" ved familieegjenforening endres fra tre til ett år. Slik kan det norske samfunnet bedre ta ansvar for de overgrep som norske statsborgere utsetter kvinner og barn av utenlandsk opprinnelse for.

Vi mener også at bestemmelsen i Utlendingsforskriftens §37,6. ledd, som gjelder oppholdstillatelse pga urimelige vansker i hjemlandet bør endres til en "skal"-regel: "Vil hun som følge av samlivsbruddet få urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forhold der, **skal** hun få tillatelse..."

Endring i straffeloven

Tvangsekteskap, barneekteskap og bigami har ikke vært en aktuell problemstilling i Norge før i de aller siste årene. På et generelt grunnlag har samfunnet lite statistikk av omfang av menns vold mot kvinner, og da særlig om tvangsekteskap. Samfunnet vet fremdeles lite om konsekvensene for de som bryter med sin familie, og vi vet lite om hvor mange av de som har funnet tilbake.

Media har også satt et stort fokus på ofre for tvangsekteskap, vold og drap på minoritetskvinner. Det fremstilles ofte i termer av å være et innvandringsproblem, og "bloddryppende" historier preger media. Når departementet bruker som argumentasjon i sin høring at fenomenet tvangsekteskap i Norge er et mer utbredt fenomen enn man tidligere har vært klar over, opplever vi dette for vagt som argumentasjon for forslaget om ubetinget offentlig påtale. Krisesentersekretariatet opplever noen ganger at det kan synes som om at en

del av politikken som utformes, bærer preg av å være ”mediastyrt”, og ikke begrunnet i faktiske forhold.

Krisesentersekretariatet vil først presisere at vi har tro på lovgivningens effektivitet når det gjelder å endre samfunnsforhold. En lov skal virke normgivende for hva samfunnet aksepterer, og tvangsekteskap er vold mot kvinner og skal ikke aksepteres i noe samfunn.

Tvangsekteskap er allerede nedfelt i ekteskapslovens generelle bestemmelser, samt lov om rett til å få ekteskapet kjent ugyldig av den partneren som er blitt tvunget. (lov av 4.juli 1991)

I forbindelse med vold og overgrep klassifiseres som regel disse strafferettslige begrep: Straffelovens § 192, § 227, § 228, § 229 og § 231.

I et flerkulturelt samfunn kan vi oppleve situasjoner som påkaller et større behov for kommunikasjon, dialog og samhandling. Rettslige løsninger er absolutte, verden deles inn i rett og galt og det gis ikke rom for diskusjon og forsoning.

Departementet antyder følgende utforming av § 222 første ledd annet punktum og nytt tredje punktum ”Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 6 år idømmes. Ved avgjørelsen av om slike omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på om noen er tvunget til å inngå ekteskap eller om det foreligger omstendigheter som nevnt i § 232 tredje punktum”. Krisesentersekretariatet sier seg **ikke** enige i forslaget.

Hovedregelen i norsk rett er at straffbare handlinger er underlagt offentlig påtale i dag. Allerede her er ansvaret fjernet fra de unge, noe som er et urimelig ansvar å pålegge dem. Kjernene i begrepet tilsier at når almene hensyn foreligger, og at omstendigheter er av en slik art og tyngde at det offentlige har en særskilt interesse, skal påtale kreves av forholdet. Denne loven har vært lite brukt i norsk strafferett. Erfaringer fra blant annet Familievoldsprosjektet på Stovner politikammer, der de aktivt har brukt betinget påtale, har endt med at flere er blitt dømt.

Ved tvangsekteskap vet vi at det forekommer både tvang og trusler, og i mange tilfeller vold. Vi mener at påtaleansvarlig må bruke aktivt de eksisterende lover når det blir begått kriminelle handlinger mot unge jenter

Samtidig har vi erfart at mange av de unge ikke ønsker at foreldrene skal bli straffet, de ønsker bare å slippe å gifte seg. Samtidig frykter de at represaliene fra familien eller andre i miljøet vil øke. Dermed blir det vanskeligere å etablere et selvstendig liv eller finne tilnærminger til forsoning med familien. Bli foreldrene straffet vil forholdet mellom ungdommene og familien være ødelagt for alltid. Krisesentersekretariatet har erfart at det er svært vanskelig å leve på flukt med ny identitet. Samtidig er Norge et lite land, og de familiene som setter inn store ressurser på å finne ungdommer som har flyktet, har i noen tilfeller lyktes. Dette har medført i at de unge igjen må bytte identitet, skaffe seg nytt nettverk, skole og bolig. Vi har dessverre sett at noen av jentene ikke har klart presset, og fått store psykiske helseproblemer.

Som nevnt tidligere har krisesentrene erfart at mange finner tilbake, selv om det har vært en tidkrevende og langvarig prosess. Samfunnet må ikke gjennom strengere lovgivning stoppe muligheten til forsoning for de som ønsker dette.

Uttalelser på forslag om å oppheve straffeloven § 222 tredje ledd og § 227 annet ledd.

Departementet ønsker i høringsuttalelsen tilbakemelding på om betinget påtale bør endres til ubetinget offentlig påtale i alle saker som omhandler vold og trusler. Dette med bakgrunn i at samfunnet ser alvorlig på denne type lovbrudd, og at en endring vil få større betydning som et holdningsskapende signal.

I Norge har vi ingen indikasjon på at volden øker, men medlemssentrene tilbakemeldinger forteller klart at truslene og volden blir grovere. Det er en offentlig oppgave å sikre tiltak og lover, samt sosiale strukturer gjennomsyret av empati, som bryr seg og omslutter voldsutsatte når volden først har funnet sted.

De siste årenes økte offentlige fokus på familievold har ført til økt synliggjøring av vold mot kvinner i privatsfæren og at stadig flere våger å stå fram med sin situasjon. Det har også medført økt forståelse for at behovene til voldsutsatte er mangfoldige, sammensatte og komplekse.

Som et ledd i Regjeringens handlingsplan "Vold mot kvinner" er bl.a. lovverk og rammebetingelser når det gjelder overgriper endret, og en rekke øvrige prosesser er igangsatt for å skjerpe det offentliges tjenestetilbud. Her kan bl.a. nevnes skjerping av reglene om besøksforbud, ansettelse av familievoldskoordinatorer ved samtlige av landets 27 politidistrikter, nye instruksjoner for politiet ved familievold samt opplæring og kompetanseutvikling i regi av politihøgskolen. Vi ser et samfunn som i større grad tar menns vold mot kvinner på alvor, selv om ikke alle prosesser er fullt ut integrert i alle etater.

Krisesentersekretariatet mener derfor at det ikke er behov for endringer av betinget påtale. Brukerstatistikker fra beboere på medlemssentrene viser at mange ikke ønsker å løse volden de har vært utsatt for i rettsapparatet. Krisesentrene har også erfart at det ikke er alle kvinner som ønsker fengselsstraff som reaksjon for mannen. Mange kvinner ønsker, uavhengig av ønske om straff eller ikke, at mannen skal ta ansvar for sine handlinger og erkjenne at det er han som har gjort noe galt.

Det kan derfor virke urimelig i enkelte tilfeller å ta ut tiltale mot fornærmedes ønske. Når allmene hensyn tilsier det, har påtalemyndighetene i dag plikt til å ta ut tiltale uavhengig av om fornærmede har tatt initiativ til det, og også uavhengig av om den fornærmede ønsker det.

Inngåelse av ekteskap i strid med ekteskapsloven.

Krisesentersekretariatet sier seg enige i departementets forslag om kravet der fylkesmannens kompetanse kan gi dispensasjon fra aldersgrensen i ekteskapsloven §37 1 skal begrenses til å gjelde personer mellom 16 og 18 år. Vi sier oss også enige i at ekteskapet skal være ugyldig etter norsk rett dersom ekteskapet er inngått i utlandet med en person under 16 år, der en av partneren er norsk statsborger eller hadde bopel i Norge. Dette virker rimelig ut fra at den seksuelle lavalder i Norge er 16 år.

Ut fra FN-konvensjonen 10. desember 1962 godtar en ekteskapsalder på 15 år.

Krisesentersekretariatet mener det vil være urimelig å straffeforfølge personer som har inngått ekteskap med en person på 15 år hvis personen har satt seg enig i dette. Ved tvangsekteskap må ekteskapet annulleres. Har det forekommet seksuell omgang, og personene er jevnbyrdige i alder og utvikling, sier vi oss enige i departementets forslag om at det utformes en

straffritaksregel. Har det forekommet trusler og overgrep i ekteskapet, må det straffeforfølges ut fra gjeldende norsk rett. Er tiltalte under 15 år kan det ikke straffeforfølges etter norsk lov.

For å beskytte, særlig unge jenter som lever i familierelasjoner med sterkt patriarkatiske strukturer, ser vi nødvendigheten av et straffebud for å forebygge barneekteskap.

Krisesentersekretariatet sier seg derfor enige i forslaget om at medvirkning til ekteskap der minst en av partene er under 16 år, skal være straffbart.

Vi finner derimot strafferammen som er foreslått til 4 år noe høy, særlig hvis det ikke forekommer tvang eller trusler. Krisesentersekretariatet foreslår 3 års strafferamme.

Forekommer det vold, trusler eller tvang, kan andre lovbestemmelser anvendes, og straffen vil dermed kunne dømmes strengere.

Strafferammen i Straffeloven §155

Krisesentersekretariatet sier seg enige i forslaget fra departementet om å øke strafferammen i straffeloven § 155. Argumentasjonen der en person forsettelig utsetter noen for en alvorlig og livstruende smitte, som for eksempel hiv, er godt begrunnet.

Vi ønsker samtidig å presisere vi mener det ikke skal være strafferettslig hvis en prostituert påfører en horekunde smitte når han kjøper sex uten beskyttelse. Her mener vi klart at det er den som kjøper seksuelle tjenester som opptrer uaktsom ved å utnytte kvinner for egen seksuell nytelse.

Strafferammen i straffeloven § 390 A

Krisesentersekretariatet sier seg enige i at strafferammen for den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred eller som medvirker hertil økes.

Ut fra Krisesentersekretariates brukerstatistikker, som beboere har besvart de tre siste årene, er den psykisk volden skremmende lesning. Drapstrusler, skremme eller ydmyke med våpen, trusler om vold eller voldtekt, trusler om å ta sitt eget liv, truer med å anmeld kvinnene til barnevernet osv.

Samtidig har vi erfart at kvinner og hennes barn blir utsatt for skremmende adferd og opptreden fra overgriper etter at bruddet er et faktum. Med bakgrunn i de grove psykiske krenkelsene kvinner opplever både under samlivet og etter, foreslår Krisesentersekretariatet at strafferammen økes til 2 år.

Vennlig hilsen
Tove Smaadahl

.....
Daglig leder